

Informace z kontrolní akce 06/30 – Finanční prostředky určené na programy přeshraniční spolupráce

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) na rok 2006 pod číslem 06/30. Kontrolní akci řídila a kontrolní závěr vypracovala členka NKÚ Mgr. Zdeňka Profeldová.

Cílem kontroly bylo prověřit hospodaření s finančními prostředky při realizaci programů přeshraniční spolupráce Phare CBC a Interreg IIIA.

Kontrolovaným obdobím pro Phare CBC byly roky 2000 až 2006 a pro Interreg IIIA roky 2004 až 2006, v případě věcných souvislostí i období následující.

Kontrolovanými osobami byly:

Ministerstvo pro místní rozvoj (dále jen „MMR“);
Centrum pro regionální rozvoj ČR (dále jen „CRR“);
vybraní příjemci podpory: Liberecký kraj; statutární město Most; město Bruntál; město Jeseník; město Prachatice; město Slavonice; město Zlaté Hory; obec Buchlovice; obec Chanovice; obec Sudice, okres Opava; Euroregion Krušnohoří; Euroregion Labe; Euroregion Nisa, regionální sdružení; EUROREGION ŠUMAVA jihozápadní Čechy; „Regionální rozvojová agentura Šumava o. p. s.“; „Region Beskydy“; Regionální rozvojová agentura jižní Moravy; Rozvoj Třebíčska; Sdružení obcí a měst jižní Moravy; Zoologická zahrada Děčín - Pastýřská stěna, příspěvková organizace.

I. Úvod

Přeshraniční spolupráce byla od roku 1994 realizována a podporována z prostředků Evropské unie (dále jen „EU“) a spolufinancována z národních zdrojů v rámci předvstupní pomoci programu Phare CBC (Cross Border Cooperation) a od vstupu České republiky do EU z Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále jen „ERDF“) v rámci Iniciativy společenství Interreg IIIA.

1. Phare CBC

Obecným cílem programu byla podpora hospodářského rozvoje příhraničních regionů, překonávání problémů zatěžujících regiony na obou stranách hranice, jako jsou znečištěné ovzduší, nedostatečná infrastruktura, zvyšování životní úrovně obyvatel a prohlubování spolupráce mezi občany. Pravidla programu vycházela z nařízení Evropské komise (ES) č. 2760/98 z 18. prosince 1998 a podmínkou získání prostředků bylo zpracování Společných programových dokumentů, které měly sladit priority sousedících zemí v příhraničních regionech, v případě Německa a Rakouska se jednalo o soulad s programem Interreg IIIA.

Technický, právní a administrativní rámec pro realizaci opatření financovaných v České republice z programu Phare byl dán Rámcovou dohodou uzavřenou v roce 1996 mezi vládou České republiky a Evropskou komisí. Rámcová dohoda mimo jiné stanovila, že specifické podrobnosti každého opatření budou stanoveny ve Finančním memorandu přijatém oběma smluvními stranami.

Program Phare CBC byl v letech 2000 až 2006 realizován na základě finančních memorand uzavřených mezi vládou České republiky zastoupenou Ministerstvem financí (dále jen „MF“) a Delegací Evropské komise pro jednotlivé roky 2000 až 2003 pro příhraniční oblasti Rakousko, Německo a Polsko. Finanční memoranda zejména stanovila výši alokovaných finančních prostředků, termíny uzavírání smluv a vyplacení podpor, včetně cílů a podmínek, za kterých měla být podpora poskytnuta. Poslední finanční memoranda pro Phare CBC byla podepsána v roce 2003, s konečným termínem vyplacení pomoci do 30. listopadu 2006. K tomuto datu byly realizovány všechny platby vztahující se k projektům Phare CBC a pro ČR je tento předvstupní nástroj pomoci uzavřen.

Národní schvalující úředník, kterým byl náměstek ministra financí, nesl celkovou odpovědnost za hospodaření s prostředky Phare. Ten jmenoval ředitele odboru programů EU MMR jako schvalujícího úředníka programu, který v rámci Phare CBC odpovídal za výběr projektů, za jejich administrativní, finanční a technické řízení a za činnost implementační agentury programu, kterou bylo CRR, příspěvková organizace MMR.

Pověření CRR jako implementační agentury pro program Phare CBC bylo schváleno vládou usnesením ze dne 23. srpna 2000 č. 826 a jeho odpovědnost a úkoly při implementaci programů přeshraniční spolupráce byly dány finančními memorandy, dokumentací k řízení pomoci zpracovanou CRR a MMR a schválenou Delegací Evropské komise a Rámcovou dohodou o spolupráci při zajištění implementace programů předvstupní pomoci EU uzavřenou mezi MMR a CRR. CRR obecně odpovídalo za dodržení pravidel stanovených EU, za administrativní, finanční a technické řízení programu, vykonávalo funkci platební jednotky a bylo subjektem a koordinátorem jednání s Delegací Evropské komise v záležitostech přípravy a schvalování programové i projektové dokumentace. Delegace Evropské komise teprve až v prosinci 2004 povolila v České republice tzv. EDIS (Extended Decentralised Implementation System), což znamenalo, že odpovědnost za řízení programů Phare CBC se plně přesunula na národní úroveň. Do té doby sama direktivně rozhodovala o realizaci programu včetně schvalování výběru projektů.

MMR podporu z programu formou dotace poskytovalo na základě Smluv o spolufinancování projektů v rámci Programu přeshraniční spolupráce Phare CBC, které uzavíralo s příjemcem podpory. Finanční toky k příjemcům podpory zajišťovalo CRR.

2. Interreg IIIA

Interreg IIIA byl v letech 2004 až 2006 součástí Iniciativy Společenství Interreg III, o jejímž vzniku rozhodla Evropská komise 28. dubna 2000 a jejímž obecným cílem bylo, aby hranice jednotlivých států nebyly překážkou vyváženého rozvoje a integrace evropského území. Iniciativa měla tři části, kde část A byla zaměřena na přeshraniční spolupráci, do níž se Česká republika zapojila v roce 2004 pomocí pěti dílčích programů pro příhraničí s Německem (Saskem a Bavorskem), Rakouskem, Slovenskem a Polskem.

Interreg IIIA se řídil příslušnými normami vydanými orgány EU pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů a Sdělením Komise členským státům ze dne 2. září 2004, kterým se stanoví obecné zásady pro iniciativu Společenství týkající se celoevropské spolupráce s cílem podporovat harmonický a vyvážený rozvoj evropského území Interreg III (2004/C226/02) – dále jen „Zásady Interreg“. Na národní úrovni se programy řídily pravidly platnými pro financování programů ze státního rozpočtu, zejména zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla),

a vyhláškou č. 40/2001 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

Vztahy a odpovědnost jednotlivých států při řízení, implementaci, kontrole a komunikaci s Evropskou komisí byly vymezeny u programů spolupráce s Rakouskem, Slovenskem a Polskem Memorandy o porozumění uzavřenými mezi Českou republikou zastoupenou MMR a příslušnými zahraničními partnery. U programů spolupráce se Saskem a Bavorskem byla tato oblast upravena prostřednictvím dohod uzavřených mezi MMR a příslušným saským a bavorským ministerstvem. Uvedená memoranda a dohody určily, že Česká republika bude u programu spolupráce s Polskem zemí Řídícího orgánu a u ostatních programů zemí Národního orgánu. Na rozdíl od Řídícího orgánu, který byl ve smyslu článků 34 a 9 (n) Nařízení Rady č. 1260/1999 a bodu 30 Zásad Interreg odpovědný za celkovou efektivnost, správnost řízení a realizace programu na obou územích, národní orgán zodpovídal za program jen na svém území a komunikoval s příslušným Řídícím orgánem. Rozdíl mezi Řídícím a Národním orgánem z hlediska finančních toků znamenal, že finanční prostředky plynuly z ERDF přes Platební orgán v zemi řídicího orgánu k Sub-platebnímu orgánu v zemi Národního orgánu. Funkci Platebního orgánu pro program spolupráce s Polskem a Sub-platebního orgánu pro ostatní programy plnilo MF.

Základními programovými dokumenty byly Programy Iniciativy Společenství (Community Initiative Programme) – (dále jen „CIP“), které zpracovalo MMR společně s příslušným zahraničním partnerem pro každé příhraničí pro období 2004 až 2006. CIP pro Německo (Sasko, Bavorsko) a Rakousko vznikly přepracováním původních programových dokumentů, na základě nichž tyto státy čerpaly pomoc ze strukturálních fondů v období před vstupem České republiky do Evropské unie. Podpora byla zaměřena na dílčí projekty nebo na projekty realizované v rámci tzv. fondů malých projektů – dispozičního fondu, fondu mikroprojektů (dále jen „fond“), kde příjemcem podpory byl příslušný správce fondu; ten finanční prostředky poskytoval konečným uživatelům vybraným regionálním řídicím výborem.

Realizaci jednotlivých programů zajišťovaly kromě MMR sekretariáty regionálních rad, společné technické sekretariáty, řídicí a monitorovací výbory složené ze zástupců obou zemí a CRR. Sekretariáty regionálních rad, jejichž funkci vykonávaly krajské úřady, zajišťovaly zejména administraci a hodnocení žádostí o podporu. Společné technické sekretariáty byly složeny ze zástupců obou partnerských zemí a kromě administrativní podpory programu zajišťovaly i jeho propagaci. Funkci společného technického sekretariátu pro program spolupráce s Polskem, kde MMR bylo řídicím orgánem, vykonávalo CRR. Hlavním úkolem řídicích výborů byl výběr projektů k realizaci podle stanovených kritérií. Monitorovací výbory sledovaly realizaci cílů programů zejména z hlediska stanovení kritérií výběru projektů a jejich hodnocení.

Úkoly CRR při zajištění implementace byly dány Rámcovou dohodou o spolupráci při zajištění implementace programů Iniciativa Společenství Interreg IIIA uzavřenou mezi MMR a CRR, podle které CRR mělo zejména kontrolovat a posuzovat realizaci projektů, včetně jejich finančního zajištění a průběžného a závěrečného hodnocení.

Projekty v rámci programů Interreg IIIA byly podporovány ve výši maximálně 75 % způsobilých výdajů z ERDF a 25 % z národních zdrojů, přičemž z toho maximálně 5 % činila podpora ze státního rozpočtu vyjma opatření technické pomoci. Dotace byla příjemcům vyplácena na základě MF certifikovaných žádostí o platbu poté, co příjemce příslušné výdaje

uhradil z vlastních zdrojů. MMR poskytovalo dotace formou Rozhodnutí o účasti státního rozpočtu a strukturálních fondů EU na financování projektů nebo Rozhodnutí o účasti strukturálních fondů EU na financování projektů (dále jen „Rozhodnutí“) v případě, že projekt nebyl spolufinancován ze státního rozpočtu z kapitoly MMR. Nedílnou součástí Rozhodnutí byla Smlouva o financování v rámci Iniciativy Společenství Interreg IIIA uzavřená mezi MMR a příjemcem podpory (dále jen „Smlouva“) nebo Podmínky poskytnutí dotace na projekt realizovaný v rámci programu Iniciativa Společenství Interreg IIIA (dále jen „Podmínky“).

II. Čerpání prostředků alokovaných pro Českou republiku v rámci přeshraniční spolupráce

- **Z finančních prostředků alokovaných Evropskou komisí od roku 2000 pro Českou republiku v rámci Phare CBC nebylo do konce stanoveného termínu 8 % vyčerpáno.**

Tabulka č. 1 – **Prostředky EU v rámci Phare CBC pro Českou republiku alokované a vyčerpané v letech 2000 až 2006 podle jednotlivých příhraničí** (v mil. EUR k 31. 12. 2006)

Rok podpisu FM	Rakousko			Německo			Polsko			Celkem		
	Alokace podle FM	Nasmlouváno	Čerpání	Alokace podle FM	Nasmlouváno	Čerpání	Alokace podle FM	Nasmlouváno	Čerpání	Alokace podle FM	Nasmlouváno	Čerpání
2000	4	3,907	3,907	10	9,629	9,629	5	4,866	4,866	19	18,402	18,402
2001	4	3,973	3,939	10	9,855	9,855	5	4,937	4,822	19	18,765	18,616
2002	4	3,952	3,946	10	6,811	6,800	5	4,959	4,850	19	15,722	15,596
2003	4	3,959	3,636	10	9,651	9,168	5	5,000	4,757	19	18,610	17,561
Celkem	16	15,791	15,428	40	35,946	35,452	20	19,762	19,295	76	71,499	70,175

Zdroj: výkazy Perseus 21. 12. 2006.
FM – finanční memorandum

Celková výše alokovaných prostředků pro Českou republiku pro program Phare CBC podle finančních memorand v letech 2000 až 2006 činila 76 mil. EUR, z toho pro opatření týkající se přeshraniční spolupráce s Rakouskem 16 mil. EUR, s Německem 40 mil. EUR a s Polskem 20 mil. EUR. Spolufinancování projektů z národních zdrojů zajišťovali příjemci podpory sami, přičemž v některých případech na toto spolufinancování získali prostředky z jiných programů financovaných ze státního rozpočtu. Z celkové hodnoty alokovaných prostředků bylo 59 % vyčerpáno na 23 velkých investičních projektů a zbytek podpory MMR poskytlo na realizaci menších projektů v rámci grantových schémat, fondů a na technickou pomoc.

K 30. listopadu 2006 jako konečnému datu pro čerpání prostředků Phare CBC nebylo z alokace pro léta 2000 až 2006 vyčerpáno 5,8 mil. EUR, z toho smluvně pokryto nebylo 4,5 mil. EUR. Hodnotu nevyčerpaných alokovaných prostředků nejvíce ovlivnil nezájem investorů o podporu z grantových schémat roku 2002 v oblasti lidských zdrojů u příhraničí s Německem. Nedočerpání alokovaných prostředků bylo kromě nižších nákladů na projekty vzešlých z výběrových řízení a ojedinělých případů, kdy příjemci odstoupili od smlouvy, zapříčiněno zpožděním programu z důvodů

- povodní, kdy byla vedena jednání s Delegací Evropské komise o využití prostředků Phare CBC na nápravu povodňových škod, což však Evropská komise následně zamítla;
- pozastavení celého systému podpory z Phare od srpna 2004 do prosince 2004 z důvodu neudělení akreditace implementačním agenturám pro realizaci programu Phare v systému EDIS.

- **S čerpáním prostředků alokovaných pro programy Interreg IIIA se započalo převážně až ve třetím roce programového období**

Tabulka č. 2 – **Žádosti o proplacení prostředků ERDF na příslušný počet projektů v daném roce v rámci Interreg IIIA k 31. 12. 2006 ve vztahu k alokaci za českou stranu** (v mil. EUR)

Program	2004		2005		2006		Celkem	
	Alokace	Žádost o platbu	Alokace	Žádost o platbu/ /počet projektů	Alokace	Žádost o platbu/ /počet projektů	Alokace	Žádost o platbu/ /počet projektů
ČR – Slovensko	2,75	0	2,80	0,06/5	3,45	1,51/31	9,00	1,57/36
ČR – Polsko	5,04	0	5,14	0,28/5	6,32	3,24/87	16,50	3,52/92
ČR – Rakousko	3,36	0	3,43	0,02/2	4,21	3,25/50	11,00	3,27/52
ČR – Sasko	3,02	0	3,08	0,07/2	3,79	3,35/43	9,90	3,42/45
ČR – Bavorsko	2,63	0	2,68	0,10/4	3,29	3,17/41	8,60	3,27/45
Celkem	16,80	0	17,13	0,53/18	21,06	14,52/252	55,00	15,05/270

Zdroj: výkazy MMR EUR

K 31. 12. 2006 rozhodlo MMR o podpoře 498 projektů ve výši 1 437,9^{*)} mil. Kč z ERDF (51,35 mil. EUR při kurzu 28,- Kč) a 103,68 mil. Kč ze státního rozpočtu.

Podmínkou proplacení výdajů na projekty z prostředků ERDF byla jejich certifikace provedená MF. Z celkové hodnoty výdajů na projekty, které MMR zaslalo k certifikaci MF do 31. 12. 2006, bylo 97 % zasláno v roce 2006. Česká republika přijala zálohu ve výši 4,37 mil. EUR a požádala o proplacení 15,05 mil. EUR, z toho ke stejnému datu bylo Evropskou komisí proplaceno a z přijaté zálohy vyčerpáno 9,97 mil. EUR.

Pravidlo „n+2“ bylo Českou republikou k 31. 12. 2006 dodrženo, ale vyčerpání celkové částky, tj. 55 mil. EUR, určené pro Interreg IIIA v evropském fondu pro období 2004 až 2006 si vyžádá v následujících dvou letech certifikovat a požádat Evropskou komisi o proplacení výdajů odpovídajících dvěma třetinám alokace.

Podle ustanovení článku 31 kapitoly II Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999 z 21. června 1999 o obecných ustanoveních o strukturálních fondech, Evropská komise automaticky zruší každou část závazku, který nebyl uhrazen platbou na účet nebo na nějž neobdržela žádost o platbu do konce druhého roku, který následuje po roce přijetí závazku. Pro Interreg IIIA toto tzv. „n+2“ pravidlo znamenalo, že k 31. 12. 2006 měla celková suma hodnot žádostí o platbu zaslaných Evropské komisi odpovídat výši alokace pro rok 2004, což bylo podle žádostí o platbu předložených k certifikaci MF na úrovni všech programů při započítání poskytnuté zálohy dodrženo. Z celkové alokace však bude třeba do konce roku 2008 ještě certifikovat a požádat o proplacení výdajů ve výši 35,58 mil. EUR.

III. Stanovení a vyhodnocení cílů podpory přeshraniční spolupráce

- **MMR nevytvořilo systém ukazatelů pro hodnocení přínosů a dopadů podpory přeshraniční spolupráce a její přínosy a dopady hodnotilo jen v obecné rovině.**

^{*)} Pro přepočítání eura použit v celém dokumentu kurz: 1 EUR = 28 CZK.

Zaměření podpory přeshraniční spolupráce bylo široké. Podpořené projekty realizovaly velmi různorodé aktivity a zahrnovaly např. rekonstrukce silnic, obecních prostranství, kanalizací, rekonstrukce a instalace zdrojů tepla, ale i pořádání seminářů, konferencí, festivalů, slavností, mezinárodních setkání občanů (včetně akcí pro děti) zahrnující i neformální aktivity, tvorbu map, propagačních materiálů apod. V některých případech byl jeden projekt zaměřen na realizaci i několika opatření.

Prioritami programů přeshraniční spolupráce byl hospodářský rozvoj včetně dopravní infrastruktury a cestovního ruchu, rozvoj lidských zdrojů, společenské sféry na úrovni občanů a institucí, ochrana životního prostředí, zahrnující i rozvoj venkova. Opatření, která měla realizovat uvedené priority, byla zaměřena v rámci hospodářského rozvoje zejména na podporu příhraničních podniků a jejich spolupráce, na podporu dopravní a telekomunikační infrastruktury a cestovního ruchu. Územní rozvoj a životní prostředí měly být podporovány v oblasti plánování a rozvoje venkova, zlepšování odpadového hospodářství, jakosti a ochrany vod, ovzduší, rozvoje alternativních zdrojů energie a prevenci záplav. V rámci společenské sféry a lidských zdrojů mělo být zejména podporováno zlepšení vzdělávání a kvalifikace, zlepšení sociální a kulturní spolupráce a komunikace na úrovni osob či organizačních struktur, zlepšení trhu práce a bezpečnosti.

V rámci Phare CBC ani Interreg IIIA neexistovala pro hodnocení priorit a opatření programů jednotná soustava ukazatelů, podle které by bylo možno přínosy a dopady projektů sumarizovat a vyhodnocovat.

U Phare CBC byly stanoveny pro hodnocení očekávaných výstupů, výsledků a dopadů na úrovni programů, jejich priorit a opatření rozdílné ukazatele v různé kvalitě a s rozdílnou mírou podrobnosti. Např. u programu spolupráce s Bavorskem byly jako indikátory výstupů uvedeny jen počty projektů realizujících příslušné opatření či prioritu, u programu spolupráce se Saskem byly kromě počtu projektů uvedeny i ukazatele jako délka vybudovaných silnic, počet vybudovaných hraničních přechodů, počet účastníků společných projektů, počet zaměstnaneckých efektů apod. Očekávané přínosy podpory pro jednotlivá příhraničí nebyly buď vyčísleny vůbec nebo u hodnot příslušných ukazatelů bylo uvedeno, že jsou společné pro obě strany hranice s tím, že pro českou stranu je lze použít omezeně. Důvodem omezeného použití byla skutečnost, že realizace příslušného opatření závisela na rozhodnutí Evropské komise, která schvalovala jednotlivé projekty k realizaci včetně roční alokace finančních prostředků a stanovila spodní limit pro realizaci projektů, který byl mnohem vyšší než u Interregu na druhé straně hranice. Očekávaný přeshraniční dopad a dopad na region měl být hodnocen počtem projektů, u nichž proběhla společná příprava či realizace, a pomocí kontextových indikátorů jako obchodní bilance pohraničního území, úroveň zaměstnanosti v cestovním ruchu apod., u nichž však nebyla jasná vazba na příslušné opatření ani zdroj pro zjištění jejich hodnot. MMR nevytvořilo jednotnou soustavu indikátorů ani na úrovni projektů a stanovení indikátorů pro příslušný projekt ponechalo na žadatelích o podporu.

U Interreg IIIA byly pro hodnocení výstupů a dopadů na úrovni jednotlivých programů v rámci dané priority a opatření vyčísleny ukazatele počtu projektů realizovaných společně či na základě společné přípravy. Výstupy a výsledky opatření byly vyčísleny pomocí technických parametrů, počtem účastníků projektů, počtem společných činností, osob zapojených do vytvořených struktur, studií apod. Stejně jako u Phare CBC byly i u Interregu IIIA uvedeny kontextové indikátory jako např. hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele, plocha příhraniční oblasti, míra nezaměstnanosti, apod., u nichž nebyla vysvětlena vazba na příslušný program. U některých ukazatelů dopadů na úrovni priorit a opatření nebylo jasné,

jakým způsobem budou jejich skutečné hodnoty zjištěny (např. počet osob ovlivněných vybudovanými/rekonstruovanými informačními a komunikačními sítěmi, počet osob ovlivněných rozvinutými společnými dopravními systémy, počet obyvatelstva ovlivněného akcemi pro prevenci záplav). Na úrovni projektů byl očekávaný dopad na region a přeshraniční dopad stanoven pouze v obecné rovině např. jako rozvoj dopravní infrastruktury, vytvoření podmínek pro malé a střední podnikání, rozvoj cestovního ruchu spojený s pořádáním společenských akcí, prezentace města u zahraničních partnerů, zlepšení služeb pro návštěvníky oblasti, podnícení přeshraniční spolupráce, zvýšení návštěvnosti příhraničí, poznávání obou zemí, navazování osobních vztahů, předávání zkušeností apod.

MMR sledovalo realizaci projektů Phare CBC na setkáních zástupců Delegace Evropské komise, MF a CRR. Monitorování realizace projektů provádělo samostatně i CRR a MF. U projektů byla sledována jejich věcná, finanční a časová realizace včetně plnění stanovených parametrů. Dopad na příhraniční region a přeshraniční dopad byl hodnocen obecně kladně, avšak bez uvedení ukazatele, podle kterého hodnocení proběhlo, a míry jeho naplnění. Podle informace MMR provedla Evropská komise k 31. 1. 2007 závěrečný finanční audit programů za léta 2000 a 2001, přičemž zprávu MMR do doby kontroly neposkytla. Vzhledem k tomu, že programy Interreg IIIA nebyly ukončeny, MMR do doby kontroly nevyhodnotilo jejich přínosy z hlediska jejich přeshraničního dopadu ani dopadu na příslušný region.

Příjemci podpory hodnotili projekty podpořené z Phare CBC a Interreg IIIA pomocí očekávaných hodnot technických, časových a finančních parametrů, které splnili. Dopad projektu na region a přeshraniční dopad hodnotili obecně kladně, ale ani u jednoho z kontrolovaných 35 projektů příjemce dopady nevyhodnotil pomocí měřitelných ukazatelů. Někteří příjemci podpory uvedli, že dopad realizace projektů očekávají až v následujících letech. Vzhledem k obecným formulacím bez určení měřitelných kritérií uvedeným v žádostech o podporu nebylo možné ověřit míru naplnění očekávaných výstupů a dopadů projektů.

IV. Nedostatky v zajištění implementace programů přeshraniční spolupráce v období 2004 – 2006

- **MMR dostatečně nekontrolovalo výkon činností, kterými pověřilo subjekty zapojené do realizace programů Interreg IIIA.**

Realizaci jednotlivých programů zajišťovaly kromě MMR i Sekretariáty regionálních rad, Společné technické sekretariáty a CRR, a to zejména z hlediska administrace a kontroly žádostí o podporu a žádostí o platbu, kontroly Smluv a Rozhodnutí, postupu příjemců podpory při zadávání veřejných zakázek, kontroly zpráv o realizaci projektů a závěrečných zpráv včetně archivace dokumentace příslušného projektu. Z 12 Sekretariátů regionálních rad provedlo MMR do konce února 2007 kontrolu výkonu činností, které na zúčastněné subjekty přeneslo, jen u Jihomoravského kraje a u Společného technického sekretariátu v Brně pro program se Slovenskem. Na CRR neprovedlo žádnou kontrolu na místě.

- **Za českou stranu nebylo odděleno personální obsazení řídicího výboru, který vybírá projekty k podpoře, od personálního obsazení monitorovacího výboru, který dohlíží na realizaci a hodnocení programů.**

Hlavním úkolem řídicího výboru, zřízeného pro každý program a složeného ze zástupců obou zemí s možností účasti zástupce Evropské komise, byl výběr projektů k realizaci podle kritérií stanovených v CIP a programových dodatcích a monitoring projektů. Monitorovací výbor, zřízený pro každý program a složený ze zástupců obou zemí s možností účasti zástupce Evropské komise, měl zejména potvrzovat změny programových dodatků, schvalovat kritéria výběru projektů k realizaci, kontrolovat postup při dosahování specifických cílů podpory, schvalovat roční zprávy o implementaci předkládané Evropské komisi, navrhopvat změny programu, schvalovat jednací řád řídicího výboru. Oba výbory byly za českou stranu personálně propojeny, zejména u programu spolupráce s Bavorskem, kde bylo z dvanácti členů osm zároveň členy řídicího i monitorovacího výboru.

- **V některých případech MMR stanovilo správcům a administrátorům fondů jejich povinnosti zprostředkovaně a u plnění podmínek smluv povolovalo výjimky.**

MMR povolovalo výjimky i nad rámec ustanovení Příručky pro žadatele v případě povinnosti hradit výdaje projektu ze zvláštního účtu, kterou stanovilo příjemcům ve Smlouvách či Podmínkách. Ve Smlouvě uzavřené se správcem fondu nevedlo přímo povinnost správce dodržovat Příručku pro správce/administrátora fondu a Směrnici pro žadatele. Podle MMR tato povinnost vyplynula z toho, že žádost o poskytnutí podpory, jejíž přílohou je příslušná příručka a směrnice, byla nedílnou součástí smlouvy. Ve dvou případech bylo kontrolou zjištěno, že správce nepostupoval podle příručky a převáděl platby, které obdržel z prostředků státního rozpočtu a ERDF, konečným uživatelům po termínu stanoveném v příručce.

V. Nedostatky zjištěné u příjemců podpory

Ke kontrole bylo vybráno celkem 35 projektů podpořených v letech 2000 až 2006 z programů přeshraniční spolupráce, jejichž celkové náklady činily 230 mil. Kč, z toho vyjma zdrojů příjemců činila podpora z Evropské unie 159 mil. Kč a podpora ze státního rozpočtu 38 mil. Kč. Kontrolováno bylo celkem 12 projektů podpořených z programu Phare CBC ve výši 48 mil. Kč a 23 projektů podpořených z programu Interreg IIIA ve výši 111 mil. Kč (11 individuálních projektů a 12 projektů správců a administrátorů fondů).

- **Někteří příjemci podpory v rámci Interreg IIIA nepostupovali v souladu se smlouvou o financování.**

Euroregion Nisa, Region Beskydy, Regionální rozvojová agentura jižní Moravy a obec Sudice celkem u sedmi projektů realizovaly platby v celkové výši 2,5 mil. Kč ze svého běžného účtu nebo v hotovosti a nepoužily k tomu zvláštní bankovní účet ani zvláštní pokladní knihu, přestože jim to Smlouva ukládala.

Euroregion Nisa o části výdajů na realizaci dvou projektů ve výši 1 431 tis. Kč neúčtoval v samostatné evidenci a většinu průběžných zpráv o realizaci projektů nepředložil ve stanoveném termínu.

- **U některých příjemců podpory z Phare CBC byly zjištěny nedostatky v účetnictví a evidenci o realizaci projektů.**

Město Jeseník a město Zlaté Hory zahrnuly do pořizovací ceny dlouhodobého hmotného majetku daň z přidané hodnoty, která byla příjemcům podpory vrácena, a náklady, které nesouvisely s pořízením majetku v celkové výši 430,5 tis. Kč.

Statutární město Most zaúčtovalo do majetku dlouhodobý hmotný majetek v pořizovací ceně 11,8 mil. Kč o sedm měsíců později, než stanovil zákon o účetnictví, a řádně nevedlo stavební deník, když do něj nezaznamenalo realizované odchylky od projektové dokumentace ve výši 491 tis. Kč.

VI. Shrnutí a vyhodnocení

Finanční prostředky určené Evropskou unií pro Českou republiku na přeshraniční spolupráci v období 2000 až 2006 nebyly u Phare CBC z 8 % vyčerpány zejména z důvodů nezájmu investorů. Podmínky nutné k proplacení projektů z ERDF v rámci Interreg IIIA byly plněny a projekty proplaceny až ve třetím roce programového období. Během dvou let zbývá ještě vyčerpat dvě třetiny alokovaných prostředků.

Zaměření podpory bylo velmi široké a MMR nevytvořilo dostatečný systém kvantifikovatelných ukazatelů pro hodnocení jejích přínosů. MMR i příjemci podpory hodnotili dopady projektů na region a přeshraniční dopad kladně, ale jen v obecné rovině, bez jakékoliv kvantifikace. Nedostatky byly zjištěny i v zajištění implementace programů Interreg IIIA, když MMR dostatečně nekontrolovalo výkon činností, které přeneslo na jiné subjekty, a v některých případech u plnění podmínek stanovených příjemcům podpory povolovalo výjimky.